

PÅ VEJ MOD EN BÆREDYGTIG BYDEL

Inspirationskatalog med 10 eksempler fra Østerbro

Kataloget er udgivet af:

Miljøpunkt Østerbro
Vennemindevej 39
2100 København Ø

www.miljopunkt-osterbro.dk
info@miljopunkt-osterbro.dk
Tlf.: 31 49 70 84

Foto: Miljøpunkt Østerbro, hvor
intet andet er nævnt.

Foto forside: Ditte Channo.

Kataloget er støttet af Østerbro
Lokaludvalg.

Kataloget kan afhentes gratis
hos Miljøpunkt Østerbro.

ØSTERBRO

I dette inspirationskatalog kan du læse om 10 projekter, som borgere på Østerbro selv har igangsat og gennemført, der medvirker til at gøre Østerbro grønnere og mere bæredygtig.

Miljøpunkt Østerbro har talt med de engagerede og initiativrige borgere bag de mange projekter, om hvad og hvordan de har gjort. Måske får du lyst til at besøge stederne eller bliver inspireret til at starte dit eget bæredygtige projekt.

Du er altid velkommen til at kontakte Miljøpunkt Østerbro for råd, vejledning og støtte og for mere information om projekterne, der præsenteres her.

Miljøpunkt Østerbro vil gerne takke borgerne på Østerbro for deres inspirerende initiativer og Østerbro Lokaludvalg for støttemidler til dette inspirationskatalog.

s. 6-9
Byt dig rig!

s. 10-11
Giv den gas i vaskeriet

s. 12-13
En drøm om solceller

s. 14-15
Et smukt grønt tag
- der holder på vandet

s. 16-17
Solen omdanner affald
til kompost

s. 18-21
Et netværk af ildsjæle
gør Østerbros gader
grønne

s. 22-23
Et gadebed på 67 meter

s. 24-25
Øbrohus bytter sig
til fælleskaber

s. 26-29
En have i
Holsteinsgade

s. 30-31
En CO₂-neutral
andelsboligforening

Byt dig rig!

Byt den trøje du aldrig bruger til et par støvler, som veninden eller naboen er trætte af. Byttemarkeder er en måde at give de ting, vi aldrig bruger nyt liv til gavn for andre og miljøet. Københavns første byttemarked var på Østerbro, og i dag arrangeres der byttemarkeder i hele landet.

Dine gamle jeans ryger i skraldespanden. De fejler ikke noget, men du går aldrig i dem længere. Nu er de affald. Men affaldsmængden svarer ikke kun til den vægt bukserne vejer. Der bliver også brugt ressourcer og skabt affald i produktionen af bukserne. Til et par jeans svarer den mængde affald til 6,6 kilo. Til et par lædersko er det over 31 kilo, og til en mobiltelefon på ca. 200 gram, er der genereret 26 kilo affald i produktionen af den. Det er langt over 100 gange telefonens vægt. Alle de ting, vi omgiver os med, har et sådant skjult ressourceforbrug.

Ved at bytte ting på et byttemarked frem for at købe nyt, kan affaldsmængderne mindskes og de ting, som du ikke længere selv bruger, kan komme andre til glæde. Ved at opfordre folk til at bytte i stedet for at smide ud og købe nyt håber initiativtagerne bag byttemarkederne, at folk bliver mere opmærksomme på deres forbrug. Og derfor arrangerer ildsjæle byttemarkeder landet over.

Der bliver byttet alle mulige mærkelige ting, både store og små. Det vildeste, jeg har set på et byttemarked var en næsten ubrugt ægte pels. Den nåede dårligt nok ind på markedet, inden den fandt en ny ejer. Der har også været helt nye køkkenmaskiner for eksempel en blender, der stadig var i emballagen. Det vidner om, at værdi netop er meget forskelligt fra person til person, fortæller Lama Juma, en af initiativtagerne til byttemarkederne, hvoraf det første i København blev afholdt på Kildevældsskolen på Østerbro.

Østerbro var de første i København, der for alvor byttede

Det var en kold, kold søndag i starten af februar 2012, da biblioteket på Kildevældsskolen på Østerbro blev ramt af bytte-bølgen. Københavns første byttemarked blev igangsat af frivillige beboere og forskellige organisationer fra bydelen.

Mellem 400 og 500 mennesker fra hele byen strømmede til. Folk fik nyt til klæde-

skabet og nye bøger til natbordet. Især bordet med børnetøj var populært. Og området med legetøj tiltrak mange børn som både afleverede legetøj, de ikke længere legede med, og fik mulighed for at få noget nyt og mere spændende med hjem. Når man trængte til et hvil, kunne man nyde et stykke kage, en pandekage eller en kop kaffe, og samle kræfter til endnu en tur rundt om bordene.

Giv hvad du har, tag hvad du vil

På et byttemarked kan du bytte dine ting med andre. Du må komme med ting uden selv at tage noget, og omvendt må du gerne tage noget, selv om du ikke selv har haft noget med.

At alle bytter med alle, giver større chance for, at du finder noget du kan bruge, end hvis du skal finde én at bytte direkte med, siger Lama Juma.

De overskydende ting fra byttemarkedet gives væk til organisationer som Røde Kors eller Mødrehjælpen.

Byttemarkederne, mener Lama Juma, har ændret folks adfærd. Flere deltagere har fortalt hende, at de efter markederne er begyndt at samle ting sammen til genbrug eller til nye byttemarkeder i en kasse derhjemme. Derved er byttemarkederne med til at skabe nye vaner, der med tiden kan mindske affald og forbrug.

Vil du selv arrangere et byttemarked?

I løbet af 2012 har tendensen med byttemarkeder bredt sig til resten af byen og landet, og man kan selv arrangere et. Lama Juma opfordrer folk, der er interesseret i at arrangere et byttemarked til at finde hjælp på byttemarked.wordpress.com.

Her kan man finde alt lige fra plakater til huskelister og en masse gode råd. I facebookgruppen "Byttemarked København" kan man følge med i, hvor der næste gang er byttemarked, eller finde medarrangører til sit marked.

Der er hjælp at hente, hvis du selv vil arrangere et byttemarked på:
www.byttemarked.wordpress.com

Hvordan fungerer et byttemarked?

- Du finder noget af dit eget, som du ikke bruger mere, men som stadig kan have værdi for en anden.
- Du tager det med på et byttemarkedet, og fordeler det i de rette kategorier (tøj, elektronik, køkkenudstyr, bøger, legetøj m.f.).
- Du ser dig omkring på markedet. Hvis du finder noget du selv vil have, kan du tage det med hjem.

A/B Hesseløgaards omkostninger

- Andelsboligforeningen Hesseløgaard har i alt haft udgifter for ca. 120.000 kr.:
 - 2 gastørretumblere: 50.000 kr.
 - Gastilførsel og udgravning af brønd samt tilslutning hertil: ca. 70.000 kr.
- Eltørretumbling koster 9 kr. mens gastørretumbling koster 2 kr. per maskinfuld. Ifølge Nortec, der har leveret og installeret Hesseløgaards nye gastørretumblere, kan man i gennemsnit spare 8.000 kr. per tørretumbler om året.
- Hesseløgaards udregninger viser at gastørretumblerne har tjent sig ind efter 4 år.

Giv den gas i vaskeriet

Andelsforeningen Hesseløgaard har fået gastørretumblere i fællesvaskeriet, og sparer i dag i gennemsnit 8.000 kroner og 2,5 tons CO₂ per tørretumbler om året.

A/B Hesseløgaard, der ligger mellem Hesseløgade og Drejøgade på Østerbro, har en bæredygtig plan. Her forsøger man gradvist at omlægge andelsboligforeningen ved at tænke bæredygtighed ind i vedligeholdelse og forbedring. Dagligdagen for beboerne i de 224 lejligheder ændres på denne måde i en mere bæredygtig retning, uden at det opleves som en brat overgang.

Hver gang vi gør et eller andet, så prøver vi at gøre det så grønt som muligt, fortæller bestyrelsesmedlem Lars Engelhardt.

Gas i vaskeriet er godt for miljøet

Andelsboligforeningens seneste tiltag har været at udskifte foreningens to eltørretumblere med gastørretumblere. Det kan ifølge Nortec, som har leveret de nye tørretumblere, spare miljøet for næsten 2,5 tons CO₂ per tumbler om året. Foreningen havde i flere år overvejet at skifte til gastørretumblere, da de var blevet opmærksomme på muligheden gennem mediernes omtale og Københavns Energis kampagner. Da foreningens to tørretumblere i efteråret skulle udskiftes, var det blevet tid til at se

nærmere på denne mulighed.

Fordelene er større end udgifterne

Foreningen erfarede, at der er nogle omkostninger ved omlægningen til gastørretumblere, da der skal lægges rør til gas ind til vaskeriet. Men de besluttede, at de gerne ville bruge disse ekstra penge. Lars Engelhardt forklarer:

Det er jo et engangsbeløb. Det er dyrt lige nu, men over en årrække skulle det gerne vinde sig selv ind. Og så tørrer tøjet bedre.

Gastørretumblere koster ikke mere end konventionelle tørretumblere per enhed. Samtidig tørrer en gastørretumbler tøjet hurtigere og er 7 kr. billigere i energiudgifter, hver gang man tørrer. Så efter fire år, vil investeringen have tjent sig selv ind, og andelsforeningen vil spare penge hvert år derefter, viser deres beregninger.

Derfor opfordrer Lars Engelhardt fra Hesseløgaard også andre foreninger til at se på den lange bane, inden man beslutter sig for, hvilke renoveringer eller vedligeholdelsesmuligheder, man vælger.

En drøm om solceller

I andelsboligforeningen Vejrøgade/Manøgade kan de med god samvittighed vaske tøjet i vaskekælderen og tænde lyset på trappen. Det drives nemlig af solcellerne på taget.

I dag er 40 m² af andelsboligforeningen Vejrøgade/Manøgades sydvendte tag dækket af solceller. Solcellerne giver strøm til ejendommens fællesvaskeri, varmecentral og lyset i opgangene. Solcelleanlægget har det første år endda produceret mere strøm end de ca. 5.000 kWh der er brug for på fællesarealerne. Solcellerne på taget betyder, at foreningen fremover forventer at spare omkring 10.000 kr. på strøm hvert år. Ifølge foreningens beregninger, vil investeringen i solcelleanlægget tjene sig selv hjem på 12-14 år.

Det begyndte med en drøm

Solcellerne på taget blev en realitet ud fra én beboers drøm. Og det tog sin tid at overbevise de andre beboere om, at solceller på taget var en god ide.

I andelsboligforeningen bor Kristian Sylvester-Hvid, der tidligere har arbejdet med solceller i over 10 år og længe drømt om at få solceller på foreningens tag. I 2008 blev det tid til at udskifte foreningens tag, og Kristian så sit snit

til at overbevise de andre beboere i foreningens 21 lejligheder om, at solceller er fremtiden, og frem for alt kan betale sig.

Foreningen havde nogle penge på kontoen og på en ekstraordinær generalforsamling, skulle beboerne beslutte, om pengene skulle bruges til solceller eller en renovering af bagtrappen. Kristian var overbevist om, at renoveringen af trappen ville blive valgt, men ved at slå på de økonomiske fordele ved solcelleanlægget, fik han overbevist et spinkelt flertal af sine naboer. Mens solceller er en investering, der vil tjene sig selv ind, er en renovering af bagtrappen blot en tilbagevendende udgift.

Det kan betale sig at få lagt solcellerne, når taget alligevel står foran en renovering eller udskiftning. Ved at gøre det samtidig sparede foreningen udgifter til stillads og til tagbelægning. På tagbelægning alene svarede det til en besparelse på 50.000 kroner.

Foto: Kristian Sylvester-Hvid

Gode råd til etablering af solceller

- Solcelleanlæg kræver et sydvendt, uafbrudt tagareal, hvilket vil sige at der ikke er bygningselementer såsom skorstene eller lignende, der kaster skygger på solcellerne. Få en ekspert til at vurdere om jeres tag er egnet til solceller.
- Det kan betale sig at få lagt solcellerne, når taget alligevel står foran en renovering eller udskiftning. Så kan du spare udgifter til stillads og tagbelægning.

Fra november 2012 er reglerne for solcelleanlæg ændret. Se mere om den gældende lovgivning for solceller og afregning af el på energitjenesten.dk

Et smukt grønt tag - der holder på vandet

På Jagtvej 203 er der i 2012 anlagt et grønt tag på omkring 1.600 kvadratmeter. Det grønne tag forskønner beboernes udsigt og opsuger regnvand, så belastningen på kloakkerne begrænses.

På Østerbro ligger det nyrenoverede omsorgscentret Fælledgården. Her over sommeren 2012 har omsorgscentret fået lagt grønt tag på flere af centrets bygninger på omkring 1.600 kvadratmeter.

De mange kvadratmeter grønne tage hjælper til både at forskønne udsigten fra de mange små boliger, og til at begrænse belastningen af kloakkerne med regnvand, fortæller Ulrik Reeh, der er direktør i Veg Tech A/S, firmaet der har lagt det grønne tag på Fælledgården.

Grønne tage kan optage omkring halvdelen af det vand, der falder på taget til hverdag og er derfor en af de løsninger, der kan gøre byen grønnere og samtidigt være med til at forsinke vandet, når det regner, så der ikke kommer så stort et pres på vores kloakker. De grønne tage kan dermed bidrage til at nedsætte risikoen for, at kloakken løber over og oversvømmer kældre og huse.

Et grønt tag i mange farver

De grønne tage består ofte af små stenurtplanter, der også kaldes sedum. De er velegnede til at gro på tage og gode til at suge regnvandet og lagre det i planternes

blade, så taget også kan overleve i tørre perioder. Der er mange forskellige former for stenurt, og et grønt tag indeholder flere forskellige typer. Nogle stenurter er grønne, andre grågrønne og nogle bliver røde i tørre perioder, eller hvis de bliver påvirkede af hurtige temperaturskift eller næringsstofmangel. Nogle får ligefrem fine blomster i gule, røde eller hvide farver. Flere af de grønne tage kan derfor, afhængigt af mængden af nedbør og årstid, skifte farve og skaber dermed variation i udsigten.

Trenden med grønne tage har spredt sig de seneste år, og i København kan man opleve flere og flere grønne tage.

De senere år har vi lagt rigtig mange grønne tage overalt i landet, men ikke mindst i Københavnsområdet, fortæller Ulrik Reeh. Han understreger, at det ikke nødvendigvis kræver store byggeprojekter at få et grønt tag:

De mange cykel- eller skraldeskure i Københavns gårde er oplagte at lægge grønne tage på, fordi pladsen er trang, og der ofte er underskud af det grønne i de lukkede gårdmiljøer.

Skal du have et grønt tag?

- Grønne tage optager meget af den regn, som falder på taget og aflaster derfor kloaksystemet.
- Et grønt tag er et miljøvenligt materiale i sammenligning med mange andre tagmaterialer, og kræver kun lidt energi at producere.
- Et grønt tag koster ca. 400 - 500 kr. pr. kvadratmeter og er derfor et forholdsvis billigt tag i sammenligning med andre typer tagbelægning.
- Vær opmærksom på, at grønne tage ikke kan lægges på alle tage. Nogle tagkonstruktioner og taghældninger kan ikke bære vegetationens vægt.

Foto: Colorbox

Vil du også gerne kompostere dit affald?

- Det behøver ikke være prangende og dyrt at etablere et kompostanlæg. Start eventuelt med små kompostbeholdere. Det kan vise, om der er behov og interesse for et større anlæg.
- Det er vigtigt, at der holdes rent omkring komposten, så den ikke tiltrækker rotter. Københavns Kommunes Center for Affald kan hjælpe med vejledning og etablering af mindre kompostbeholdere.
- Undersøg om det er muligt at købe kompostanlæg brugt. Der kan være penge at spare.

Foto: Colorbox

Solen omdanner affald til kompost

På Borgmester Jensens Allé ligger hvad udadtil kan ligne et stort cykelskur, men bag træmurene gemmer der sig en bæredygtig hemmelighed. Et solcelledrevet kompostanlæg, der omdanner beboernes organiske affald til næringsrigt muld. Affald der ellers ville ende på forbrændingen.

I 2012 smed vi i Danmark i gennemsnit 71 kilo affald ud per person, der ellers kunne være blevet komposteret. Det drejer sig om vegetabiliske madrester og haveaffald. Sammenlagt bliver det til omkring 264.000 ton på landsplan om året, der kunne være omdannet til muld til gavn for både haver og gårde. I mange tilfælde kan kompost erstatte kunstgødning og spagnum. I stedet ender dette affald i de store ovne på forbrændingsanlæggene.

Beboerne i lejeboligforeningen Østerfælled på Borgmester Jensens Allé på Østerbro har valgt at gøre noget ved dette. For at mindske forureningen ved at brænde og transportere affald, har beboerne siden 2002 komposteret deres køkkenaffald i kompostbeholdere i gården. I 2007 fik beboernes kompostudvalg etableret et større varmekompostanlæg med støtte fra bl.a. Københavns Kommune og renovationsfirmaet R 98.

Anlægget kræver el for at kunne drive kompostprocessen, men for ikke at blive nødt til at udlede CO₂ og bruge energi, valgte forening at installere solceller på taget af kompostskuret. Solcellerne driver i dag anlægget, samt giver el til boligforeningens fællesarealer. Eventuel yderligere overskydende el sendes ud på elnettet.

Kompostanlægget kan håndtere omkring 150 husstandes organiske affald. I dag er 60 af lejeboligforeningens ca. 500 lejligheder med i kompostordningen, og der arbejdes på at få flere deltagere. Beboerne skal blot adskille deres komposterbare affald fra andet affald og tømme det jævnligt i kompostanlægget. Det tager ca. 4 uger for affaldet at blive omdannet til færdig muld. Mulden fordeles i gårdens bede, og de deltagende beboerne kan tage muld til deres altan- og potteplanter.

Læs mere om boligforeningen Østerfælled her: www.kaserne.dk
Få hjælp fra Københavns Kommune: gå ind på www.kk.dk og søg på fælleskompostering.
Hvis du vil vide mere om danskernes affaldsvaner, og hvordan man kan ændre disse:
<http://www.brugmerespildmindre.dk/>

Et netværk af ildsjæle gør Østerbros gader grønne

For ganske få penge og væbnet med engagement og ideer forvandler et netværk af ildsjæle Østerbros grå gader til grønne oaser. Gangtunnelen ved Koldinggade på indre Østerbro er blevet pyntet med blomster og er blot ét eksempel på netværkets arbejde.

Ved at ændre en lille bitte smule på omgivelserne, kan man måske også ændre lidt på folks holdninger til, hvad der er muligt i byen. Måske kan det tjene til inspiration til nogle andre projekter, flytte folks holdninger eller udvide deres horisont.

Sådan siger Bardur Højgaard, der er en af initiativtagerne bag det iderige netværk, der kalder sig Urban Greening Network. Ved at forvandle grå stykker asfalt til grønne pletter, ønsker de at gøre en forskel for både klimaet og for byen. De ønsker at få folk til at forholde sig til, hvordan byen ser ud, og hvordan vi bruger den.

Målet er at inspirere folk til at se nærmere på den by vi bor i, og den måde vi lever på. Midlerne er plantefrø, haveredskaber

og kreativitet. Håbet er, at byen bliver grønnere, og andre lader sig inspirere til at tage lignende initiativer.

Alle kan være med

Med masser af ideer og engagement skaber Urban Greening Network en grønnere by, hvor naturen får mulighed for at blomstre op på hver en kedelig plet. Siden 2010 har netværket igangsat en række initiativer. De har stået for at omdanne en bunker på Carl Nielsens Allé fra et ufremkommeligt vildnis til en urban have med plantekasser og opholdsmuligheder. I dag er bunkeren en lille offentlig have, hvor folk sidder og nyder et øjebliks ro midt i storbyens summen. De har lavet mosworkshops, hvor folk har formet skulpturer af mos, som efterfølgende blev placeret

i byrummet. Og gangtunnelen under Østerbrogade ved Koldinggade har fået en grøn ramme, som i sommerhalvåret forvandler sig til et duftende blomsterflor. I det kommende år vil netværket arbejde på nye projekter i bydelen og inviterer alle til at være med til at gøre byen grønnere.

Det er en måde at gøre et eller andet på. Man er med til at ændre lidt, og man er sammen med andre om det. Det sociale aspekt ved at plante er ikke til at tage fejl af. Det er noget både store og små kan være med til. Det kræver ikke andet end, at man bare møder op og går i gang, siger Bardur Højgaard, der selv har haft sin lille datter med til flere af aktiviteterne.

Se byen på en ny måde

Urban Greening Network har ofte brugt

en del arbejde på at få tilladelse fra Københavns Kommune til deres projekter, hvilket kan være en udfordring. Det er dog ikke noget, Bardur mener skal afskrække andre fra at gøre noget lignende. I stedet opfordrer han til, at man undersøger, om der er andre initiativer i byen, man kan søge gode råd og støtte fra. Ellers skal man bare begynde at se på sin by på nye måder, og få ideer til, hvordan man selv kan gøre byen grønnere. Man behøver ikke nødvendigvis stor plantekundskab, og det behøver heller ikke koste mange penge.

Mange af de her projekter kan gøres rigtig billigt. Hvis man vil etablere en plantekasse, koster det omkring 1000 kr., inklusiv materialer, jord og planter. Men det kan gøres endnu billigere, jo flere kasser man laver, siger Bardur Højgaard.

Foto: Janne Foghmar

Urban Greening Networks gode råd hvis du vil gøre Østerbro grønnere

- Hold projektet positivt. Det vil sige, at projektet ikke skal overskride nogen folks grænser, men ses som en positiv tilføjelse til byrummet.
- Find ud af, om der allerede er lignende initiativer i gang, du kan samarbejde med eller få gode råd af, eksempelvis i dit lokale Miljøpunkt.
- Overvej på forhånd, hvordan projektet skal vedligeholdes.
- Sådanne projekter tager tid. Find ud af, hvor meget tid du har til det.

Du kan læse mere om Urban Greening Networks aktiviteter på: facebook.com/UrbanGreening
Du kan læse mere om andre initiativer med fokus på forgrønning af byen på: www.baerbyen.com

Eksempler på urbane haver i København

- **DYRKNørrebro:** Taghave på toppen af Blågårdsskolen, med fokus på jordbrug og biodiversitet i byen.
- **Prags Have:** Fælleshave på den tidligere industrigrund på Prags Boulevard 43, med fokus på de sociale aspekter ved at dyrke en have i fællesskab.
- **Byhaven 2200:** Åben have for alle interesserede i et hjørne af Nørrebro Parken.
- **Ørestadens Urbane Haver:** En af Københavns første urbane haver, der består både af private havelod og fælleshaver.
- Læs også om Urban Greening Networks initiativer på Østerbro her i kataloget.

Foto: Mr. Green Screen

Et gadebed på 67 meter

Langs den mur, der adskiller Nyborggade og Østre Gasværk Teater ligger et 67 meter langt og 40 cm bredt blomsterbed, der er blevet til på grund af nogle personers lyst til at forgrønne byen. Uden at have spurgt om lov først.

Gennem de seneste par år er forskellige former for urbane haver vokset frem i byer rundt omkring i hele verden. Tendensen kaldes urban gardening, og en gren inden for dette er guerilla gardening. Guerilla gartnere omdanner områder i byen til grønne pletter uden at spørge om lov. Det er typisk tomme byggegrunde, rabatten langs en trafikeret vej eller jorden mellem fliserne i fortovet, der får en omgang frø, så blomster og grønt pludselig bryder frem. Eller det kan være langs en mur, der ellers fremstår grå og kedelig. Et eksempel på denne tendens findes langs muren, der adskiller Nyborggade og Østre Gasværk Teater. Her er der i dag et 67 meter langt og 40 cm bredt frodigt og mangfoldigt bed.

Én beboer skaber skønhed

Det er en af bedets mangeårige genboere, der har gjort opmærksom på projektet. Han fortæller, hvordan det er lykkedes for en enkelt person med stor flid og viden, at skabe større skønhed i området:

Et stykke overset og efterladt jord er omskabt til et åndehul for planter og

insekter. Mellem beton og asfalt er der skabt lidt grøn glæde for offentligheden. Det har jo vist sig, at hvis det er smukt nok, så består det.

Bedet opstod ud fra lysten til at forgrønne byen, og i dag sætter mange beboere i området pris på det lange bed. Gartneren bag bedet har i dag lavet en aftale med Østre Gasværk Teaters gartner om at lade bedet bestå, da alle kan se dets herlighedsværdi.

Kun planter fra nærområdet

Bedet har udviklet sig gennem de sidste fire år og består kun af planter, der er indsamlet i nærområdet. På den måde sikres det, at planterne er egnede til at vokse i området. Derudover er det planter, der kan tåle at vokse ved den meget solbeskinne mur og i den sparsomme mængde jord langs med muren. Det betyder også, at det ikke har kostet noget at anlægge bedet. Ikke andet end pleje og omsorg.

Øbrohus bytter sig til fællesskaber

I den almene boligafdeling Øbrohus på Jagtvej bytter beboerne fra de i alt 256 lejligheder på livet løs. Ting skifter hænder og bånd knyttes.

I den almene boligforening Øbrohus har de oprettet en byttecentral. Det var oprindeligt tænkt som et sted, hvor man kunne bytte bøger og magasiner, men i dag, hvor byttecentralen har eksisteret i et par år, kan beboerne ikke lade være med at bytte alt muligt. For at hjælpe bytteriet på vej, forsøger beboerbestyrelsen at matche folk med ting til overs, med folk, der har brug for noget. Det kan være unge, der lige er flyttet hjemmefra, som kan overtage ting fra nogle af de ældre beboere, der har masser af ting.

Bytteri skaber bånd

Når beboerne bytter, betyder det ikke blot, at materielle ting skifter hænder. Det betyder også, at fællesskabet i Øbrohus udvikles.

Ideen handler ikke kun om at genbruge noget materielt. Det handler også om, at vi giver tingene til hinanden, og det styrker dermed båndene internt, forklarer formanden for beboerbestyrelsen Flemming Olsen.

Øbrohus har, som en almennyttig AKB-boligafdeling, en broget beboergruppe, der både tæller ældre og unge, arbejdende og folk på overførselsindkomst. Bytteriet

kan være medvirkende til at styrke båndene og forbindelsen mellem de meget forskellige beboere. Samtidig oplever beboerne et større tilhørsforhold til Øbrohus, da ejendommen har fået en identitet som et foregangseksempel for almene boliger indenfor bæredygtig udvikling.

En del af en bæredygtig udvikling

Byttecentralen er én del af beboerbestyrelsens arbejde for at udvikle Øbrohus i en mere bæredygtig retning. Udover byttecentralen, er der også etableret en stor 300 m² taghave, fælleshaven er blevet opfrisket, der er planer om grønne tage, solceller på tage og gavle, vandmålere i alle lejligheder og en effektiv regnvandshåndtering.

Beboerbestyrelsen arbejder på at udvide sortimentet i byttecentralen og organisere byttemulighederne endnu mere. For som formand Flemming Olsen påpeger, så er det en god ide, og medvirkende til deres succes med byttecentralen, at det er brugbare ting folk indleverer.

Man er nødt til at lægge en relativ høj standard, så folk har lyst til at komme og se, hvad der er, siger Flemming Olsen.

Gode råd hvis du vil starte en byttecentral

- Københavns Kommune hjælper dig gerne med at etablere et byttehjørne i din ejendom eller gård. Kontakt dem på miljoe@tmf.kk.dk eller 33 66 59 22.
- Det kan være nødvendigt at sortere i tingene, så der er en vis standard. Det er ærgerligt hvis byttecentralen bliver en losseplads.
- Vær bevidst om at italesætte det, man gerne vil have folk skal forbinde med bytningen – hvad er tanken bagved? Hvis det f.eks. er for at skabe fællesskab, må man også fokusere på de personlige aspekter og ikke blot sætte et skilt op, hvor der står "Byttecentral".

En have i Holsteinsgade

To andelsboligforeninger på Østerbro har omdannet et ca. 100 m² stort område ud mod Holsteinsgade fra grå asfalt til en grøn og frodig oase til glæde for både beboere og forbipasserende og ikke mindst byens insekter og fugle.

I Holsteinsgade ligger en have. En have der i dag virker anderledes og overraskende. Historisk var haver i byen ikke et særsyn, og initiativtageren håber i fremtiden at haven i Holsteinsgade igen blot vil være én blandt mange. Haven ligger i et lille indhak i gaden, også kaldet et cul-de-sac, omkranset af de to andelsforeninger A/B Holsteinsgade 49-51 og A/B Holsteinsgade 53-55. Ejendommene er fra 1904, og de første mange år var cul-de-sacen anlagt som have, hvilket kendetegnede langt de fleste af byens mange cul-de-sacs, endda med en lille fontæne. Med tiden blev denne have dog udskiftet med skraldeskur og asfalt, og afskåret fra vejen med en hæk, som det skete med mange af byens cul-de-sacs.

Naturen ind i byen

I Holsteinsgade mellem de to boligforeninger har Ditte Channo siden 1997

været drivkraften bag en omdannelse af det ca. 100 m² store område fra asfalt og fliser til en grøn oase til glæde for både beboere, forbipasserende, insekter og fugle. Ditte Channo voksede op i Holsteinsgade 55, hvor hendes mor stadig bor, og kendte derfor alt til det lille asfalt- og flisebelagte område. Da Ditte i midten af 1990'erne gik i lære som anlægsgartner, fik hun den viden, der skulle til for at omdanne indhakkene til en have igen. Det blev med inspiration fra den gamle have, og med stor fokus på biodiversitet og tiltrækning af insekter.

Jeg prøver at lave det her til en oase for biodiversiteten. Der skal være så stor blomstrende mangfoldighed som overhovedet muligt, fortæller Ditte Channo, og forklarer, at hun forsøger at bringe naturen ind i byen og give beboerne mulighed for at opleve årstidernes skiften.

Både beboere i andelsforeningerne og forbipasserende har da også taget haven til sig, og mange nyder at følge med i havens udvikling igennem året og bruge den som et ekstra rum.

Liv og glade dage for 13 kroner om måneden

Der bliver holdt middage herude om sommeren og foråret. Nogle holder deres fødselsdage her, og der har været receptioner i haven. Det er lige præcis det, jeg ønsker. At haven er et levende rum, siger Ditte Channo.

Ditte Channo arbejder frivilligt i haven, men de to andelsforeninger finansierer projektet med et årligt bidrag på 8.000 kr. fra hver forening. Et bidrag, der for hver af de i alt 80 lejligheder betyder omkring 13 kr. om måneden. Beboerne i de to andelsforeninger står selv i dagligdagen for at vande og passe haven, mens Ditte Channo sørger for den overordnede planlægning.

Man skal være villig til at betale nogle penge for det koster med sommerblomster,

det koster med gødning, og det koster med kompost, siger Ditte Channo.

Tilpas haveambitionerne til beboernes kundskaber

Ditte Channo påpeger, hvor vigtigt det er at få professionel hjælp, hvis man ikke selv har den fornødne viden til eksempelvis at beskære træer eller ved hvilke planter, der er gode at plante sammen. Hvis man ikke er villig til at betale for denne hjælp, opfordrer Ditte Channo til, at man tilpasser sine haveambitioner efter hvilke kompetencer, man som beboere besidder.

Måske vil nogle gerne luge, og så skal man også kunne se, hvad der er såkaldt ukrudt. Jeg har været på som koordinator, også til at finde ud af, hvad de forskellige beboere kan og vil hjælpe til med, siger Ditte Channo.

I dag er der indkøbt kompostbeholdere. Regnvandsopsamling er på ønskelisten til næste år. Måske kommer der ligefrem bier på taget i fremtiden, hvis det står til Ditte Channo.

Foto: Ditte Channo

Foto: Ditte Channo

Overvejer du at lave en have i din boligforening?

- Det kan gøres nemt og billigt ved at købe frø og selv forspire i vindueskarmen, i stedet for at købe færdige planter.
- Engagér så mange af dine naboer som muligt. Så er I både mange til at tage jer af haven, samtidig med at I lærer hinanden bedre at kende og skaber fællesskab i boligforeningen.
- Overvej hvilke havekompetencer der findes i beboerkredsen og vælg omfang af haven ud fra det.
- Køb den faglige ekspertise hvis den ikke findes i beboerkredsen til f.eks. beskæring af træer, hvor man kan gøre stor skade, hvis man ikke ved, hvad man laver.

Foto: Skyview

Gode råd fra A/B Søpassagen

- Få forankret miljøprojektet i bestyrelsen og i foreningen.
- Bliv enige om en langsigtet vision med klare mål, men formulér også kortsigtede handlingsplaner.
- Sørg for at indsamle viden om jeres nuværende forbrug, og hvilke muligheder I har for at ændre det.
- Det kan være nødvendigt at købe CO₂-kvoter for at blive helt CO₂-neutral. Virksomheder kan i dag købe CO₂-kvoter, der svarer til deres forbrug. Når A/B Søpassagen køber sådanne kvoter, mindskes antallet af kvoter for virksomhederne og den samlede CO₂-udledning mindskes teoretisk set.

En CO₂-neutral andelsboligforening

I 2008 besluttede beboerne, at Andelsboligforeningen Søpassagen mellem Ryesgade og Sortedamsdosseringen skulle være en CO₂-neutral forening.

Et kæmpe gavlmaleri viser svaner der svømmer i søen, tøj der tørrer på en tørresnor i vinden og en vindmølle der svinger vingerne. Maleriet markerer, at man nu er kommet til Københavns første CO₂-neutrale andelsboligforening A/B Søpassagen.

Metoden, der sikrer dem CO₂-neutralitet, kalder de Model Søpassagen. Den bygger på mennesker, teknik og CO₂-kvoter.

Solceller gør meget, men ikke alt

Solceller på taget, der genererer strøm til fællesarealerne. Regnvandstønder ved nedløbsrørene, der sikrer vand til planterne, som pryder husets facader og dørtrin. Faskiner i gården, der opsamler vand til brug i fællesvaskeriet. Dette er blot nogle af de tiltag, der er gjort.

Men der skal mere til end blot tekniske tiltag for at et sådan visionært projekt skal lykkes, fortæller tidligere formand for foreningen og initiativtager til projektet, Martin Krayen von Krauss.

De husker at fejre deres succeser

Projektet skal forankres hos beboerne,

så der skabes ejerfølelse. Derfor har foreningen også fokuseret på sociale tiltag som konkurrencer om at spare energi, fester for at minde dem om det gode de er i gang med og det store miljøvægsmaleri på foreningens gavl, der viser dem selv og omverden, det arbejde de gør. Alle disse tiltag har været med til at holde beboerne engageret i projektet. Og gjort, at der er godkendt en huslejestigning på 12 % per andel.

Fået lyst til mere

Selv med den lange række af bæredygtige tiltag foreningen har gjort, så kan en forening som deres, med de midler og det forbrug de har, desværre ikke blive helt CO₂-neutrale uden at købe CO₂-kvoter. Boligforeningen arbejder dog konstant på at blive uafhængige af CO₂-kvoter:

Når solcellerne er sat op, kan man altid finde noget andet, der kan gøres endnu bedre. Man kan nok spare mere el. Og når man har skåret i elforbruget kan man begynde på vandforbruget, forklarer Martin Krayen von Krauss om A/B Søpassagens proces frem mod CO₂-neutralitet.

Læs mere her: www.sopassagen.ning.com

I dette inspirationskatalog retter Miljøpunkt Østerbro spotlyset mod 10 udvalgte projekter, som borgere på Østerbro selv har igangsat og gennemført, der medvirker til at gøre Østerbro grønnere og mere bæredygtig.

Læs for eksempel, hvordan en boligforening fik solceller på taget, hvordan ildsjæle arrangerer byttemarkeder, hvordan gas i vaskeriet sparer beboere penge og CO₂, og hvordan et bed helt uventet er blomstret op langs en mur i Nyborggade.

MILJØPUNKT

AGENDA 21 | FOR ET BÆREDYGTIGT KBH

ØSTERBRO

ØSTERBR
LOKALUDVALG